

ירושלמי מגילה א' א'

- ותני כן: הסמוך לפרך והנראה עמו הרי הוא כיוצא בו. רבי איבוב בר נגרי בשם רבי חינא בר בא: כגון הדא חמטה. לא אמר אלא כגון, הא חמטה עצמה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון. מן הדא: וערי מבצר הצדים צר וחמת רקת וכינרת. הצידים – כפר חיטיא. צר – דסמיכה לה. חמת – חמטה. רקת – טיבריא. כינרת – גיניסר. התיב רבי לוי: והערכה עד ים כנרת. מעתה שני גיניסריות היו. או לא היו אלא שני אבטוניות. כגון בית גרם וצינבריי שהן מגדלות כינרים. וחרב הפרך ונעשה שלגוים. איתא חמי: בו אינן קורין ובחוצה לו קורין.
- (ה) הזקיה קרי לה בארבעה עשר ובחמשה עשר, דו חשש להיא דתני רבי שמעון בן יוחי: ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה – פרט לטיבריא שהים חומה לה. רבי יוחנן קרי לה בכנישתא דכינרא, ואמר: הדא היא עיקר טיבריא קדמייתא. ולא חשש להדא דתני רבי שמעון בן יוחי? קל היקילו בקריאתה, דתנינן תמן: כל שהוא לפני מן החומה הרי הוא כבתי ערי חומה חוץ מן השדות. רבי מאיר אומר: אף השדות. ותני כן: הסמוך לפרך והנראה עמו הרי הוא כיוצא בו.
- (ו) אמר רבי יוחנן: מגבות ועד אנטופטרס ששים ריבוא עיירות היו, [והקטנה] שבהן היתה בית שמש. מה כתיב בה: ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון י"י וגו'. ואילו מרוח אחת היו. וכדון אין את מבצע לה קניי לא נסבה. אמר רבי חנינה: קפצה לה ארץ ישראל.
- (ז) כל העיירות שפניהן יהושע אפילו מאה אינן. רבי שמעון בן לקיש אמר: מוקפות חומה מנה. רבי יוסי בר חנינה אמר: הסמוכות לספר מנה. קרייא מסייע לרבי יוסי בן חנינה: ויהי גבולם מחלף מאילון בצעננים [וגו' (יהושע י"ט: ל"ג)]. קטת ונהלל ושומרון וידאלה ובית לחם (יהושע י"ט: ט"ו).
- מחלף – חלף. מאילון – איילין. בצעננים – אגנייא דקדש ואדמי דמין. הנקב – ציידתה. ויבנאל – כפר ימה. עד לקום – לוקים. וקטת – קטונית. ונהלל – מהלול. ושמרון – סימונייה. וידאלה – חירינה. בית לחם – בית לחם צרייה.

חדושי הרמב"ן מגילה ב, א

- ועכשיו לפי דרך זה נצא מכלל ספק במה שהיו מקצת החכמים חוששין במוקפים חומה שבחוצה לארץ אם דינן כדין פרזים, שהיו אומרים כיון שתלו הדבר בזמנו של יהושע ב"נ אין דינם אלא בא"י, דמה ענין יהושע בן נון לחו"ל, ועוד דגזרה שוה של פרזי פרזי בשל א"י היא ובאותן שנתקדש וכל המצות האלו נוהגין בהן, ואף על פי שסתם שנינו כרכין המוקפין, [כיון] שהזכירו ימות יהושע ב"נ על כרכין שלו משמע. ורבותינו הצרפתים ז"ל הביאו ראיה שאפי' בח"ל קורין בט"ו, ממה שאמרו רב אשי קרא מגילה בהוצל בארביסר ובחמיסר מספקא ליה אי מוקפת חומה מימות יהושע ב"נ או לא, והוצל בח"ל היתה כדאמרין בכתובות (ק"י א') נקיטנא בבל לא חזיא חבלי משיח תרגמוה אהוצל, ובפסחים (ק"י ב') אמרי' הוא יוסף איש הוצל הוא יוסף הבבלי, ולקמן (כ"ט א') נמי אמרינן בבל היכא בבי כנישתא דהוצל. גם זו הראיה אינה מוציאה אותנו מידי ספק לפי שכתוב במקצת הספרים בכאן הוצל דבנימין, וכן גרסתו של ר"ש ופירש דתרי הוצל הוה חד בחלקו של בנימין, וההיא דבבל לא מקריא דבנימין, ולא גרסינן בכתובות דבנימין, אבל לפי הטעם שאמרנו דין הפרזים נוהג בכל מקום ולא דוקא באותם שנתקדשו, דהא למ"ד בטלו משבטלה [קדושת] הארץ נמי מגילה נקראת בהן בט"ו כדפרישית.
- אלא שיש לחוש עוד ולומר שמא בחו"ל לא היו הכרכין המוקפין חומה ביד ישראל, אלא ישראל שבהן בין החומות היו יושבים והיו צריהם עמהם לפני מן החומה, ומה החומה מועלת להם, אבל מ"מ כיון שעיקר הנס היה בא"י תקנו בכל העולם שיעשו כדרך שהן עושין, וראיה לדבר דהא לר"י

40 בן קרחה דאית ליה מימות אחשורוש אפילו בחו"ל אית ליה מוקפין, כדאמרינן בהדיא מ"ט דר"י
 בן קרחה כשושן מה שושן מוקפת חומה מימות אחשורוש קורין בט"ו ולא אמרינן אין החומות
 ביד ישראל, ומדר"י בן (לוי) [קרחה] נמי נשמע לרבנן שלא חלקו הם בכל ח"ל דלימרו לרבנן כולו
 פרזים נינהו ולימא רבי יהושע בן קרחה דמוקפים נינהו כיון דהוו בימי אחשורוש, אלא בזמן
 ההיקף בלחוד נחלקו, ועוד מדמקשינן בגמ' לתנא דידן כיון דאית ליה פרזי(ן) פרזי(ן) מדינה
 ומדינה למה לי, לימא לחלק בין מוקפים דא"י למוקפין דח"ל, ואף על גב דפרזי דתורה בארץ הוה,
 45 גזרה שוה לא אתיא להכי ולא דוקא הוא, דהא אמרינן במסכת נדה (כ"ג א') דברי תורה מדברי
 קבלה לא גמרינן גזרה שוה, אלא הקישא בעלמא הוא דמקרו פרזין לזמן דתורה דהיינו מימות
 יהושע ב"נ, ועוד דמתניתין ודאי סתמא קתני כרכין המוקפין חומה קורין כפרים ועיירות גדולות
 קורין ובכל מקום תנן, ועוד מצאתי בירושלמי הכרך שחרב ונעשית של גויים איתא חמו בו אינן
 קורין ובחו"ל קורין, פ"י הכרך שחרב או שנעשה של גויים זמן אחד ונטלו ממנו י' בטלנין לכשיחזרו
 50 שם ישראל [מהו] שיקראו בט"ו, כרך שחרב ולבסוף ישב דר"י בן לוי מיבעיא ליה, ופשוט מהם
 שאלה והלא בחו"ל קורין במוקפין שבה בט"ו אף על פי שהרבה כרכין בחו"ל שלא היו שם ישראל
 כלל בימי אחשורוש וכ"ש שלא היה בהן י' בטלנין תדיר, וש"מ דבח"ל דבר פשוט הוא שקורין
 בט"ו במוקפין וכן דעת כל הגאונים ז"ל.

55 ועכשיו אנו נכנסין בספק אחר במדינות ישנות שלא נודע היקפן אם יצטרכו לקרות שני ימים כשם
 שאמרו בהוצל וטבריא האידך יברכו עליה. ומצאתי בתשובות הגאונים ז"ל שאין קורין אלא ב"ד
 משום דרובא דעלמא אינן מוקפין חומה מימות יהושע ב"נ נזיל בתר רובא, וק"ל א"כ רב אשי למה
 קרא בהוצל בתרוייהו משום דמספקא ליה וכן בטבריא למאי דס"ד מעיקרא, ואם יאמרו דא"י
 רובא מוקפין ואין ח"ל כן, לאו מילתא היא דודאי עולם כמנהגו נוהג וא"י לא היתה מיושבת יותר
 מבבל ומצרים ושאר ארצות וכולן שוות בדינן, והר"מ במז"ל שכתב בן עיר שהוא ספק קורין בשני
 60 הימים ובליהון ואין מברכין על קריאתה אלא ב"ד הואיל והוא זמן קריאה לרוב העולם, ולפי
 דעתי יפה הורו הגאונים ז"ל דודאי רובא דעלמא פרזים נינהו, ובכולהו מכלתין קרו י"ד פורים
 סתם, וחל להיות סתם, משום דרובא ב"ד קרו, אבל ספיקם של חכמים הללו בא"י בלבד היה
 ומפני קבלה שבידם שהיו מהן תופסין (דקתני) [רקת זו] טבריא ומהם היו אומרים שהיא עיר
 אחרת, וכן בהוצל דבנימין הוה ביד מקצתם קבלה שהיא מצויה ביהושע בחלקו של בנימין והיו
 65 חוששין לקבלתם, אבל בעלמא ליכא למיחש.

70 ונראין הדברים שגם בזה מנהג חסידות היו נוהגין בכך, שאלו מן הדין כל שקרא בראשון ושמא
 יצא ידי חובתו הוה ליה בשני בספק של דבריהם, וספיקא דרבנן לקולא, משנה שלימה שנינו
 (טהרות פ"ה מ"ז) ששה ספיקות התירו חכמים ספק של דברי סופרים, ואדרבה כל מדינא הוה לן
 למימר בתרווייהו כדאמרינן בכל ספקי דרבנן זיל הכא לקולא וזיל הכא לקולא כדאיתמר בפרק
 במה מדליקין (ל"ד א') דל"ל לחיוביה אלא בוודאי דרבנן, אלא שאם תאמר כן נמצאת פוטרו
 בשניהם ומבטל ממנו בודאי מקרא מגילה, לפיכך קורא בראשון ופטור מן השני, ואפילו בספק
 דקבלה מדינא בתר רובא דעלמא אזלינן, (ולא) [אלא] לחומרא בעלמא היא, אבל בח"ל מה יראו
 (לחדש) [לחוש] כלל, ולענין ברכה ודאי [אינו] מברך לא בראשון ולא בשני דק"ל (שבת כ"ג א')
 ודאי דדבריהם בעי ברכה ספק דדבריהם לא בעי ברכה, שאפי' בספק מילה הורו הגאונים ז"ל שלא
 75 יברכו, אא"כ נסמוך על רוב זה שהזכירו ונאמר ד"ד חובה וט"ו מנהג חסידות, אבל כרכין שהן
 בודאי מוקפין חומה מימות יב"נ קורין בט"ו ולא חיישינן דילמא ישבו ולבסוף הוקפו, וכולה

סוגיין דלקמן הכי משמעותא, וטעמא דמילתא משום שדרך בונה מדינות להקיפן חומה תחלה
ואח"כ מיישבין אותם.